

Kotta a polcon

avagy
Hrabal mint mentőangyal

Ahogy az írónak a tiszta, üres papírlap inspiráló vagy irritáló, munkára készítő, úgy nekem a vonalkázott, pöttyözött, telikottázott jelenti ugyanazt.

És az üres...? Az nem ilyen egyszerű, de talán az is kiderül.

Kezdem az elején.

Van, hogy eszembe jut egy régen hallott darab, de az is lehet, hogy meglátok valahol egy sosem játszott kottát. Sokféleképpen kezdődhet. A lényeg az, hogy valamiféle szerzési vágy, mánia kerít hatalmába. Utánanézni, megszerezni, megtanulni, eljátszani, előadni. A cél az előadás, mégis az igazi izgalom, a dolog szépsége a megismerés, az öt vonalba zárt rendszer, a pöttyök, szarak, zászlók és egyéb jelek megfejtése, majd az eredmény bizonytalan szépsége. Az előadás, a beteljesedés nagyon fontos, de az már szervezéssel, esetleg hozzánemértőkkel való tárgyalással jár, és így üzleti része is a dolognak.

Tehát a kotta a szerzési vágy tárgya.

Fontos, hogy szép legyen, belülről-kívülről műves, még ha nem is olcsó. Sőt.

Az ingyen kapott, vagy fillérekért lemásolt kottácskák valahogy másképp viselkednek, mint a nehezen megszerzett, megvásárolt kottatársai. Könnyen szakadnak, gyűrődnek, általában nehezen olvashatók, egy-egy oldal el-el tűnik, vonzzák a pecséteket, anyaguk munka közben morzsálódik. Nagy előnyük viszont, hogy jól lehet őket kölcsönadni és még jobban elveszíteni.

Most a primér érzésről szeretnék beszélni, mikor egy régen óhajtott ismeretlen jó kis kottát a kezembe vehetek. Világos csontszí-

nű izmos papír, szinte pengése van a lapoknak, rajtuk szépen metszett kottafejek, melyek a több generációs használatnak is nyugodtan néznek elébe. Az ilyen kottát odanézés nélkül is teljes biztonsággal emelem le a polcra a többi közül.

Talán előreszaladtam egy kicsit.

Egyelőre még csak ott tartok, hogy az előadó emeli le a polcra a nagy nehezen becserkészett kottát. Ilyen polc nem is olyan régen még Bécsben volt, vagy New-Yorkban, jó esetben Lipcsében. Most már lehet akár a Múzeum körúton is.

Ha végre kézbe kapom, akkor a legrövidebb időn belül uzsgyi haza. Ez még a Múzeum körútról sem tűnik rövidnek, mivel a zsákmány már a tarsolyban van.

Megérkezésemkor a kottát megropogtatom, meglapogatom, hogy engedelmesen viselje a műhelymunka során rá háruló fizikai megpróbáltatásokat.

Az előkészületek után jöhet az érdemleges munka; vagyis az első eljátszás összehasonlíthatatlan öröme. Ekkor minden nagyon kézenfekvő és egyszerű.

Kis hibák, pontatlanságok nem számítanak, a nehezebb részeket nagyvonalúan átsiklom. Végére érve úgy érzem, remek préda került a célkeresztembe és elejtenem sem lesz nehéz.

Önfeledt hangulatban kerül a kotta a polcra.

Megnyugszom. Talán meg is feledkezem róla egy időre. Ebben közrejátszik az is, hogy nap mint nap rengeteg jól ismert és méltán ismeretlen kottát kell eljátszanom – itt is, ott is, pénzért is, meg nem is. Előbb-utóbb azonban – átmenetileg – kifogynak az agyonjátszott és az igazi játékra alkalmatlan kották és megint eljön az ideje annak a jófogásúnak, ami otthon lapul a polcom díszhelyén.

Igaz, szinte hibátlanul eljátszottam már, de mivel az időm engedi, simogatom még egy kicsit.

Ekkor hamar kiderül: mintha ez egy másik darab lenne. Nem hangszereszerű, unalmas, valahogy nem adja magát, technikaiilag megoldhatatlan. Izzadok. De hát mennyire akartam, hogy meglegyen, hogy eljátsszam és a múltkor milyen jól ment. Tetszett is. Még egy darabig próbálok felidézni a korábbi eljátszás hangulatát – esélytelenül, a helyzet csak romlik.

A célkeresztben meglátott préda tűnőben van. Azért fel nem adom.

Ceruza a kézbe, a végén radír. A radír talán még fontosabb.

Akkor ezt a részt egy kicsit gyorsabban, de más fogásokkal játszom. – ceruza.

Na nem, így még sutább mint az előbb – radír.

A levegővételnek csak itt van helye – ceruza

és ha majd koncerten játszom (elfogom játszani?), mire ide érek, pont megfulladok – radír, ceruza.

Ezt lehetetlen ütve eljátszani – ceruza.

Hát, kötve sem egyszerűbb, akkor inkább legyen igaza a szerzőnek – vagy kiadónak? – radír.

Közben arra gondolok, hogy milyen fontos a 3 B-s ceruza, így nyom nélkül lehet igaza öt perces váltásban a szerzőnek és nekem is.

Vészhelyzet van, előkerülnek a komolyabb technikai segédeszközök:

Metronóm; a szerző szerintem hibás tempójelzéseit igazolandó

Hangológép; már a fülemnek sem hiszek

Magnetofon; játékomat veszi ugyan, de a felvétel mégis hallgathatatlan.

A küzdelem legfőbb „eredménye”, hogy kiderül: hosszas utánjárással egy nehéz de, jelentéktelen darabot sikerült megszereznem, ráadásul képtelen vagyok jelentőssé túpírozni.

A kotta a polc mélyére kerül.

Szép kis este elé nézek... és még éhes sem vagyok... Azért a vacsora már kész lehetne... Mikor végre elkészül, a halszirtára hal íze van, a mártás túl folyós, a gyerek meg naná hogy az ásványvizet nem tette vissza a hűtőbe; a kutyám átrágtta magát a kerítésen, így még bele sem tudok rúgni...

Azért ennek a napnak is vége lesz egyszer. De mielőtt ez bekövetkezne, kiderül, hogy Hrabal értelmetlen, szószátyár író, teledbeszéli az ember fejét mindenféle sörszagú agyszüleményekkel, ami már egyébként is túlságosan tele van.

„Adagio lamentoso” – Mintha a zenei szakszavakat kötetecímként használva is engem akarna bosszantani, emlékeztetve korábbi kudarcomra.

Még jó, hogy aludni lehet rá – vagy azt is csak félig?

Mindenesetre olvasmányom végtelenített szöfolyama egy rejtélyes, mindmáig feltérképezetlen tengerbe ömölve morzsálódik, felhígul és veszi végképp értelmét. Ezzel egyidőben vagy inkább természetesen folytatásként széles karcapásokkal beröppen hozzám maga az író, vállán potyautasként utazó macskái és röptét segítő galambok társaságában. Körül sem nézve benyúl a polcomra és biztos kézzel kiemeli A KOTTÁT.

Megsuhintja előttem jobbról-balról, csak úgy pengenek bele az izmos lapok,

majd kitéve a pultomra szigorú vonások közé rejtett Bohus-os mosollyal az arcán népes társaságával együtt továtúnik.

Az időtlen időhöz illően mindezen történésektől meg sem lepődve reggeli frissességgel ülök a pult elé. Felsőbb parancsot teljesítek, jókedvvel – Játszom az odakészített kottát. Az eredmény több mint biztató. A darab feltámadt. Eszembe jut, hogy az első, önfeledt átjátszás is délelőtt volt. – Kombinálok.

Úgy látszik, ez egy délelőtti darab, „kis délelőtti zene”. Játshatósága napszakhoz kötődik. Legfeljebb majd matinékon fogom játszani... – Hülyeség –, a „Kis éji zene” délután is szép, nem beszélve a „Négy Évszak”-ról, melynél Vivaldi részéről nem volt kikötés, hogy *előadás kezdete március 21-e, az utolsó tétel hóesésben játszandó...*

És különben is. Ha most innen a szobámból – miért ne? – egyenes adásban közvetítenék ezt a zenét – mondjuk San Franciscóban – az ott hallgatónak éjjel lévén eszükbe sem jutna, hogy ez egy „kis délelőtti” zene. De attól, mert ők éjjel hallgatják, a „kis éji zenével” sem kevernék össze. Bár ki tudja... Amerikában semmi sem lehetetlen.

Összetévesztik vagy sem, lényeg az, hogy hallgatják, mert tetszik nekik és akkor... és akkor felébrednek.

Kicsit kábán, de rögtön a pultra nézek. Üres. Bemikrofonozva sem vagyok. Hogy is van ez? Az esti olvasmány. A szózuhatag. Felkavaró volt és nem unalmas megérthetetlen, csak én voltam közömbös és fantáziátlan... de ha ez így van, akkor talán a kutyába sem kellett volna belerúgni (ha megtalálom), a szódavíz sem volt meleg, a mártásnak volt tartása, a hálnak nem volt... de a hálnak igen is halíze volt.

A lényeg azonban: a jó kis világos csontszínű izmos papíron lévő gombócok, vonalak, zászlók meg a többi megfejtésre váró dolog pont jó sorrendben van odarakva és akkor nem véletlen, hogy felkutattam, megszereztem, lapozgattam, az állványra téve eljászottam – majdnem – majd a polcra tettem.

Viszont vannak rossz napjai az embernek. Ilyenkor legjobb semmibe sem kezdeni (hacsak egy Hrabal könyvbe nem.)

Most ha felkelek az új napon, kihálászom a polcra az álmomat (Te jó Isten, csak ott legyen!), kiteszem a pultra és addig gyúrom, jelölöm, rádiózom, amíg vi-

lágossá válik a szerzői akarat, az invenció, a darab lényege. Ez azonban csak fél siker.

Tovább kell gyúrnom, kínlódnom, hátha eszembe (vagy lelkembe) jut valami, amit utólag a szerző sem bánna. Ekkor már a papíron levő és korábban általam is szaporított sok-sok jel, a zene KRESZ-táblái fokozatosan fogynak, leegyszerűsödnek, míg nem megfejtésükkel értelmüket veszítik és szinte el is tűnnek.

A legszebb, mikor játék közben magam előtt már csak egy tiszta papírlapot látok.

Ami az író – alkotó – számára a reményteljes kezdet, az számomra – az előadónak – a szép, de kicsit szomorú befejezés; mert ami vissza van, a remény, hogy egyszer majd a papírról elcsent jelek felmutatásával örömet szerezhetek másoknak is – az előadás lehetőség – már egy másik, másfajta történet, ahol már nem csak én vagyok meg a kotta.

A KOTTA ismét a polcra kerül, állandó helyére, vigyázva arra, hogy maradjon hely egy arra érdemes következőnek is.

*És így megy ez...
Geiger György
'98. VII.*

SZEGEDI LEVÉL

Beszámoló a Szegedi Szimfonikus Zenekar 1997/98-as évadjáról

Szeged mindössze 170 km-re van Budapesttől, a Szegedi Szimfonikus Zenekar mégis a kulturális élet perifériájára szorul.

Bizonyíték erre az is, hogy a Zenekar című lapban csak pár sor jelent meg a Szegedi szimfonikus Zenekar budapesti Vigadóbeli fellépéséről, melyet a „Hazai Szimfonikus Zenekarok Fesztiválja a Pesti Vigadóban” keretén belül rendeztek meg az 1997/98-as évadban. Természetesen zenekarunk ennek a néhány szavas méltatásnak is nagyon örült, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy elismerést néhány szóval is ki lehet fejteni, míg frázisok egész sora lehet semmitmondó, elmarasztaló.

A jelenkori mostoha körülmények között, amikor létéért vergődik a kultúra és minden kulturális intézmény nap mint nap a halálraítéltek padjáról küzdi vissza magát az élők sorába, bizonyára hálátlan és nagyképzű próbálkozásnak tűnhet egy olyan kulturális intézmény életét bemutatni, amelynek – viszonylag, a lehetőségekhez mérten – „jól halad a szekere”. Én most mégis erre

a feladatra vállalkozom, hiszen a zenekarban dolgozó művészek megérdemlik, hogy munkájuk gyümölcsét valamelyest a szakmabeli nyilvánosság elé tárjuk.

A Szegedi Szimfonikus Zenekar igen eredményes évadot zárt 1998. június 18-án.

Túl azon, hogy részt vett a Turandot, Don Pasquale, Rigoletto, Parasztszerelem, Bajazzók, Bánk-bán, Mefisztófele operák bemutatásán, felújításán, számos jelentős hangversenyt szervezett a Nemzeti Filharmonia Kht. együttműködésével a szegedi zeneszerető közönség számára. A két szimfonikus bérlet- Fricsay- és Vaszy-bérlet keretén belül 1997. október 22-én Varga Tibor vezényelte zenekarunkat, és vele együtt sok-sok év után ismét fellépett Szegeden Sebők György zongoraművész. Azt is mondhatnánk, hogy ennek a hangversenynek mintegy „történelmi” jellege volt, éppúgy ahogy az 1998. május 14-inek, ahol egy élő legenda, Ruggiero Ricci hegedűművész játszott zenekarunkkal Paganini D-dúr hegedűversenyét. '97 őszén, a halottak napjá-

nak hangulatához igazodva, Acél Ervin vezényletével Anton Niculescu csellóművész és a Szegedi Szimfonikus Zenekar koncertmesterének, Kosztándi Istvánnak a közreműködésével Brahms Kettősversenye, majd ezt követően a Német Requiem hangzott el nagy sikerrel.

'97 decemberében, az ünnepek előkészületének jegyében két jelentős hangversenyre került sor: Gyüdi Sándor, a szegedi Vaszy-kórus karigazgatójának vezényletével a zenekar Kodály Budavári Te Deumját és Psalmus Hungaricus című művét adta elő a szegedi Dómban, majd a Nemzeti Színház termében, közvetlenül karácsony előtt Acél Ervin vezényletével hangzott el Beethoven IX. szimfóniája.

December 31-i hangversenyünk a szilveszter jegyében zajlott: érdekes volt, játékos, könnyed, hangulatos, operaperetáriákkal és Strauss-művekkel fűszerezve.

Vezényelt nálunk Stephen d'Agostino (Amerika), David Chen (Taiwan), Kollár